

Bij maatschappijleer gaat het over de Nederlandse samenleving. We bekijken het vanuit juridisch, een politieke, een culturele en een sociaal-economische invalshoek.

Overal waar mensen met elkaar te maken hebben zijn er **afspraken** en **regels**, bijv gezin mag je zelf weten wanneer je eet of gezamenlijk.

Een **dilemma** is een lastige keuze uit twee of meer alternatieven.

De vier thema's zijn:

- Nederland als **rechtsstaat**. Een rechtsstaat stelt de belangrijkste regels vast voor burgers en voor overheid. Kernvraag is wat is voor jou beste evenwicht tussen rechtsbescherming en rechtshandhaving?
- De Nederlandse **parlementaire democratie**. In een parlementaire democratie wordt de bevolking vertegenwoordigd door het parlement. Kernvraag is hoe kan Nederland volgens jou het best worden geregeerd worden?
- De **pluriforme samenleving**. Net als bijna alle andere Nederland pluriforme letterlijk: veelvormig. Dat betekent dat er veel mensen wonen met verschillende leefwijze. Kernvraag hoe vind jij dat mensen met verschillende leefwijze het best met elkaar om kunnen gaan?
- De Nederlandse **verzorgingsstaat**. In een verzorgingsstaat zorgen de staat voor haar burgers. Bijvoorbeeld; goede gezondheidszorg, uitkeringen, onderwijs. Kernvraag is Wanneer moeten mensen hun eigen probleem oplossen en wanneer de staat volgens jou?

Maatschappelijke problemen

We spreken van maatschappelijk probleem als

1. Het probleem grote gevolgen heeft voor **grote groepen** in de samenleving. Bijvoorbeeld; drugsprobleem, fileprobleem. Soms merk je de gevolgen pas later zoals bij het broeikaseffect.
2. Het probleem alleen gemeenschappelijk kan worden opgelost, waardoor de **overheid** zich ermee moet bezighouden met de oplossing van het probleem. Om een maatschappelijk probleem op te lossen zijn er vaak **nieuwe regels en wetten** nodig. Daardoor is het ook een **politiek probleem**, want de gekozen politici de taak heeft om oplossingen te bedenken.
3. Het probleem heeft te maken met **tegenstellingen**, de grootste tegenstellingen zijn.
 1. **Politieke visies**. bijvoorbeeld file s automobilisten grotere snelwegen, maar milieuactivisten willen dat juist niet.
 2. **Geloofs- of levensovertuigingen**. Christelijke willen bijvoorbeeld geen abortus ander mensen die niet gelovig zijn hebben hier waarschijnlijk minder moeite mee.
 3. **Maatschappelijke posities**. Werkgever zo min mogelijk premies betalen maar iemand zonder werk juist wel.

Compromis - tussenoplossing

Normen en waarden

Een **waarde** is een uitgangspunt of principe dat mensen belangrijk vinden in hun leven.

Denk aan -heid bijvoorbeeld vrijheid, eerlijkheid.

Norm is een regel die volgt uit een waarde.

bijvoorbeeld als je eerlijkheid belangrijk vindt, mag je niet stelen.

Normen kies je niet altijd zelf. Vaak is een norm een **sociale verplichting**, een regel die je wordt opgelegd door je omgeving. Bijvoorbeeld geluidsoverlast, andere gaan klagen over je.

Fatsoensnormen, ongeschreven regels.

Een **belang**, is het voor- of nadeel dat iemand ergens bij heeft.

Macht het vermogen om het gedrag of het denken van andere sterk te beïnvloeden.

Formele macht ~ **gezag**, deze macht is officieel vastgelegd in regels en wetten, bijvoorbeeld burgemeester.

Informele macht, bijvoorbeeld binnen vriendengroep heet ook wel **invloed** dus niet vastgelegd in wetten en regels.

Machtsmiddelen, is een middel waarmee je het gedrag van andere mee kan beïnvloeden.

Bijvoorbeeld; geld, bepaald beroep, kennis, overtuigingskracht.

Verschillen in de samenleving (normen, waarde, macht) komt door

1. **Plaats**
2. **Tijd**
3. **Groep**

Als veel mensen rekening houden met wat andere vinden en de manier waarop ze leven, ontstaat er meer **sociale cohesie** dat is de samenhang tussen mensen in een gemeenschap of samenleving. Geen individu maar groepen die wat met elkaar gemeen hebben.

Analysevragen, vragen over maatschappelijk probleem.

- de actoren
- De politieke besluitvorming
- De oorzaken en gevolgen
- De vergelijking met vroeger en met andere landen

Een doel van maatschappijleer is dat je kritisch leert omgaan met informatie.

Als je wilt weten of iets betrouwbaar is vraag jezelf dit af

- wordt er een bronvermelding gegeven?
- Is er een duidelijk onderscheid tussen feiten en mening?
- Wordt het onderwerp van verschillende kanten bekeken?

Je hebt bronnen die meer betrouwbaar zijn dan andere, voor **cijfermateriaal** is het CBS goede bron.

Feiten zijn voor iedereen controleerbaar meningen niet.

Feiten zijn **objectief** iets zeggen over de werkelijkheid.

Meningen zijn **subjectief** omdat ze laten zien hoe iemand er over denkt.

Hoor en wederhoor, dat er verschillende betrokkenen zijn gehoord.

Bij **internet** is het veel lastiger om na te gaan.

Op het internet staan veel artikelen die niet betrouwbaar zijn, daar worden feiten en meningen door elkaar gehaald.

Communicatie: is het door geven van informatie, daarbij is een zender en een ontvangers.

Dat kan fout gaan door

1. Zender zendt de informatie verkeerd uit
2. De ontvanger ontvangt de informatie verkeerd

Communicatieruis: de overdracht van informatie verkeerd verloopt

Manipulatie: feiten opzettelijk weglaten of verdraaien zonder dat de ontvanger het merkt.

Nog een stapje verder heb je **propaganda**: bewust eenzijdige informatie geven met doel de mening van mensen te beïnvloeden

Indoctrinatie: langdurig, systematisch en dwingend eenzijdige opvattingen en meningen worden opgedrongen met de bedoeling dat het publiek deze opvattingen kritiekloos opvat.

Selectieve: elke informatie wordt zodanig vervormd dat deze zoveel mogelijk in ons referentiekader past.

Referentiekader: alles wat je bezit aan kennis, normen, waarde en gewoonten.

Stereotype; een vaststaand beeld van een hele groep mensen. Bijvoorbeeld domme blondjes, dikke Duitsers,

door stereotypering ontstaan makkelijk **Vooroordelen:** iemand oordelen zonder de persoon of zaak hebt leren kennen.

Discriminatie, iemand mensen van een bepaalde groep anders behandelt op de grond van kenmerken die in de gegeven situatie niet van belang zijn.